

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์: การมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

ชื่อผู้เขียน: นางอรอนงค์ ธรรมกุล

ศึกษาศาสตร์มหาวิทิต: สาขาวิชาการศึกษาอกระบบ

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ	ลีสุวรรณ	ประธานกรรมการ
อาจารย์วิสุทธิ์	วานิช	กรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ยงยุทธ	เปลี่ยนผดุง	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษากลไก วิธีการ รูปแบบการมีส่วนร่วม ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม และผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการมีส่วนร่วมขององค์กรชาวบ้านในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น การวิจัยเป็นเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม รวมทั้งศึกษาข้อมูลจากเอกสารจากทางราชการ ทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญคือ สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนทั้งชายและหญิง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานและคณะกรรมการกลุ่มกิจกรรมกองทุนอาหารหมู่บ้านและกลุ่มอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชน ตลอดจนชาวบ้านทั่วไป ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

กลไกสำคัญที่ทำให้สมาชิกขององค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้ มีความเชื่อ และมีอุดมการณ์ ได้แก่ ความผูกพันเป็นเครือญาติ ตลอดจนการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้นำและสมาชิกมีบทบาทร่วมกันในการดำเนินกิจกรรมตามกระบวนการพัฒนาท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุมอภิปรายปัญหาาร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติกิจกรรม และการร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการ

รูปแบบที่สมาชิกองค์กรชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับที่กลุ่มร่วมกันกำหนดในการดำเนินการ ทั้งที่เป็นงานส่วนร่วมของชุมชน คือ กิจกรรมอาชีพเกษตรกรรม กิจกรรมงานบุญประเพณีของชุมชนและของส่วนตัว กิจกรรมการพัฒนาสถานที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียน และวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ให้อาชีพได้ เข้าร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่น กิจกรรมกองทุนอาหารหมู่บ้าน กิจกรรมร้านค้ากลุ่มแม่บ้านเกษตร

สมาชิกองค์กรชาวบ้านมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผน และการดำเนินการ และในการริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาอาชีพของสมาชิกกลุ่มให้เพิ่มขึ้นอีก การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์นั้น ผู้เข้าร่วมนอกจากจะได้ผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม เช่น การกู้เงินจากกองทุน และยังได้รับความรู้จากการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา ศึกษาดูงานจากต่างหมู่บ้าน สำหรับการมีส่วนร่วมในการประเมินและสรุปผลกิจกรรมที่องค์กรชาวบ้านร่วมกันปฏิบัติขึ้น คณะกรรมการแต่ละกลุ่มจะติดตามประเมินผลโดยการประชุมกลุ่มย่อยกันบ่อยครั้ง เพื่อการพิจารณาปัญหาาร่วมกัน

ปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนรวมตัวกันก่อตั้งเพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ด้านภาวะเศรษฐกิจ เช่น การขาดแหล่งทุนในการนำไปใช้ประกอบอาชีพ ความผูกพันเป็นเครือญาติกัน การมีปัญหาาร่วมกัน และการได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและองค์กรเอกชน

ผลการเปลี่ยนแปลงจากการเข้าร่วมในกิจกรรมการพัฒนาขององค์กรชาวบ้านคือ องค์กรมีความเข้าใจสถานการณ์ความมั่นคงของกลุ่ม ความรู้สึกการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของในกิจกรรมที่ทำให้กิจกรรมมีความต่อเนื่อง ความเข้มแข็งของกลุ่มที่เกิดจากคณะกรรมการและสมาชิกกลุ่ม มี

ส่วนร่วมในการพัฒนากลุ่ม การมีความรับผิดชอบสูง สามารถสร้างพลังในการชอกิจกรรมหรือโครงการใหม่ ๆ เข้าสู่หมู่บ้านได้อย่างมีศักดิ์ศรี การได้รับประโยชน์อย่างเป็นธรรม การมีอิสระในการบริหารกิจกรรม โดยปราศจากการแทรกแซงจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือองค์กรเอกชน และมีความเติบโตเข้มแข็งเช่นกองทุน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

Thesis Title: Community Participation in Local Development Process

Author: Mrs. Onanong Tumakun

M. Ed.: Nonformal Education

Examining Committee:

Assoc. Prof. Dr. Chukiat	Leesuwan	Chairman
Lecturer Visut	Vanit	Member
Assist. Prof. Yongyudh	Plianpadung	Member

Abstract

This thesis was aimed at examining and identifying participation mechanisms, methods and models as well as factors having impact upon villager organizations' participation in community development process. Moreover, it examined changes that resulted from those organizations' participation in such process. Study site was Nhongtoun Village, Muangtued Sub-district, Maung District of Nan Province. The study relied on focus group discussions, structured and non-structured interviews, participation and non-participation observations, official documents, academic analyses, research reports and relevant theses.

Key informants comprised both male and female villagers who were members of various formal and informal activity groups, leaders of village committee, heads and members of village food fund and other groups, government officials and NGO members as well as villagers in general. The study found that villager and other organizations participating in the process believed in what they were doing, possessed an ideology, shared common interest and were kinfolks. Leaders and members of organizations worked together making participating villager organizations quite effective in the community development process. Methods employed during the process included attending meetings, problem identification discussion, joint action and joint evaluation/project summarization. Participation models varied. In direct participation cases organization members joined hands in drafting organizational rules and regulations as well as setting guidelines for non-agricultural income generating activities for members' families. Indirect participation cases typically featured such community activities as funeral ritual welfare, collective and personal merit-making as well as temple, school and village development activities. In other cases opportunities were open for organization members to participate in such beneficial activities as village food fund, village grocery and agricultural housewives' group activities. Their participation began from concept clarification, planning, rule-making to initiating new projects.

Benefits resulting from their participation included such material support as revolving fund, materials and supplies brought into the village by both governmental and non-governmental organizations' personnel; new training-or seminar-based knowledge and skills; study visits to other villagers; etc. However, there were no systematic monitoring and evaluation or work review activities since committee members of each activity often met in sub-group meetings deliberating on problems as they arose and mutually solved them as the work went on.

The major factor driving villagers to band together in such above-mentioned activities was of economic nature. Kinship factor only demonstrated the goodwill of those living close together and were relatives who were simply willing to help. When those organizations faced problems during their work, help often came from village leaders and village committee as well as from heads of various activity groups who were always on hand offering their advice and actually helping solve them. Furthermore, support from both government agencies and non-governmental organizations which introduced community development activities into the village constituted yet another driving force (factor). These outsiders came in with useful ideas, group work knowledge and skills, non-agricultural income generating schemes, revolving fund, materials and supplies as well as recommended sources of additional financial support.

As a result, members of villager organizations became familiar with the status of their groups and their financial security. The organizations, on the other hand, were also able to make their members feel a sense of joint ownership, happy to help make group decisions and want to help increase the fund. As a consequence, group activities looked promising in the long run. Group strength was a result of such a high degree of participation and sense of responsibility, thus, enabling their organizations to push forward for newer activities or projects and with dignity. With benefits fairly spread to the majority of organization members interpersonal conflicts were clearly on a decline. Besides, free from interference from government officials and NGOs, village organizations were able to administer their work to the point where they could enlarge the size of existing funds and continue their involvement in various community development activities.